

Marcin Kaczmarek, vanhempi tutkija

VENÄJÄN JA INTIAN SUHTEET

SEKTORIKOHTAISESTA EDISTYKSESTÄ HUOLIMATTA PITKÄN AIKAVÄLIN ESTEET HAITTAAVAT LÄHENTYMISTÄ

Intia ja Venäjä ovat edenneet energiasektoria ja sotilasteknologiaa koskevassa yhteistyössään, mutta pitkän aikavälin kehityskulut estävät maiden strategisen yhteistyön kehitystä. Näitä trendejä ovat Venäjän lisääntyvä riippuvuus Kiinasta, Intian kääntyminen kohti Yhdysvaltoja ja Kiinan ja Intian suhteiden jännitteet.

Intialla on ollut merkittävä rooli Venäjän ulkopoliitikassa 1990-luvun puolivälistä lähtien. Venäjä piti Intia-yhteistyötä keinona suojautua Kiinaa vastaan ja edistää näkemystään moninapaisesta maailmasta. Kymmenen viime vuoden ajan Venäjän lisääntyneet yhteydet Kiinaan ovat kuitenkin varjostaneet Intia-yhteistyötä. Venäjän presidentin Vladimir Putinin lokakuisen Intian-vierailun oli määrä elvyttää maiden välistä yhteistyötä. Vierailu osoitti, että vaikka Venäjä ja Intia ovat ylläpitäneet läheisiä poliittisia suhteita ja laajentaneet taloudellista yhteistyötään, suhteiden pitkän aikavälin näkymät eivät ole myönteiset.

Venäjän ja Intian yhteistyö on edennyt viime vuosina etenkin

kahdella alueella: aseteknologiassa ja energiakaupassa. Asekauppa ja aseteknologia ovat Intian ja Venäjän välisen yhteistyön tärkein sektori. Putinin vierailulla osapuolet allekirjoittivat 5,4 miljardin dollarin arvoisen sopimuksen siitä, että Venäjä toimittaa Intiaan viisi S-400-ohjusjärjestelmää.

Sopimuksella oli poliittista arvoa Moskovalle, sillä Intia allekirjoitti sopimuksen, vaikka Yhdysvallat oli varoittanut maata mahdollisista sanktioista (viikkoa aikaisemmin Yhdysvallat oli rangaissut kiinalaista yritystä, joka oli ostanut vastaavia ohjusjärjestelmiä Venäjältä). Sopimus vahvisti, että Yhdysvallat ei pysty eristämään Venäjää. Lisäksi se on todiste Venäjän ja Intian suhteiden kestävydestä.

Venäjä ja Intia valmistavat yhdessä BrahMos-meritorjunta-ohjuksia ja kehittävät viidennen sukupolven häivehävittäjää. Hävittäjähankkeen tulevaisuus tosin näyttää erittäin epävarmalta.

Yhteistyö saattaa laajentua myös helikoptereihin ja sota-aluksiin. Keskustelut Ka-226-helikopterien kaupasta ovat jo pitkällä. Intia suunnittelee hankkivansa Venäjältä 60 kopteria; seuraavat 40 koottaisiin Intiassa ja loput 100 rakennettaisiin siellä venäläisellä teknologialla. Ennen Putinin Intian-vierailua Intian hallitus oli jättänyt hankintapyynnön, joka viitoittaa tietä neuvotteluille sopimuksen yksityiskohdista. Myyntilistalla on lisäksi neljä 11356-tyypin fregattia ja 48 Mi-17-helikopteria. Niitä

koskevan sopimuksen allekirjoittamista kuitenkin lykättiin.

Energiasektorilla Venäjä ja Intia ovat saavuttaneet jotakin, mikä Venäjän ja Kiinan suhteista vielä puuttuu: merkittäviä yhteisiä sijoituksia niin öljyn etsintään, jalostukseen kuin myyntiin. Vuonna 2016 Intian valtionyhtiö ONGC Videsh osti 49,9 prosenttia Venäjän suurimman öljykentän Vankorneftin osakkeista ja 29,9 prosenttia TAAS-kentän osakkeista viidellä miljardilla dollarilla. Seuraavana vuonna Venäjän valtio-omisteenen öljy-yhtiö Rosneft hankki 49 prosenttia öljynjalostamo Essarin osakkeista. Venäläinen UCP-yhtiö ja sveitsiläinen Trafigura ostivat toiset 49 prosenttia. Kaupan kokonaishinta oli 13 miljardia dollaria.

Kaasukaupassa Venäjän ja Intian yhteistyö on edennyt hitaammin. Kesäkuussa 2018 Intia vastaanotti ensimmäisen nesteytetyn maakaasun toimituksensa Gazpromin kanssa jo vuonna 2012 solmitun 20-vuotisen sopimuksen nojalla.

Ydinvoimasektorilla venäläinen Rosatom on rakentanut voimalan Intian Kudankulamisiin ja vastaa sen toiminnasta. Ydinvoimalan kaksi yksikköä ovat jo toiminnassa, ja kahta muuta rakennetaan. Kahta uutta yksikköä suunnitellaan, mutta niiden tulevaisuus näyttää epävarmalta. Putinin

Intian-vierailulla osapuolet allekirjoittivat yhteisymmärryspöytäkirjan uudesta kuuden yksikön ydinvoimalasta. Vielä on mahdotonta sanoa, tuleeko pöytäkirjasta aikanaan varsinaista sopimusta.

Pitkän aikavälin näkymät eivät kuitenkaan ole Venäjän ja Intian yhteistyölle suotuisat. Suhteiden taloudellinen pohja on edelleen heikko: maiden välisen kaupan arvo ilman aseiden vientiä ei yllä 10 miljardiin dollariin. Tiellä on myös strategisia esteitä. Venäjä on yhä riippuvaisempi Kiinasta. Venäjän ja Pakistanin suhteet vahvistuvat, Kiinan ja Intian suhteet ovat jännittyneet, ja Intia on kääntynyt Aasian ja Tyynenmeren alueen politiikkaan kohti Yhdysvaltoja.

Sitä mukaa kuin Venäjä ja Kiina ovat lähentäneet yhteistyötään, Intian rooli Kiinan vastapainona on heikentynyt. Venäjän johto ei enää näe Kiinaa entisenlaisena uhkakuvana, mitä osoittavat sekä ohjusjärjestelmien myynti Kiinaan ennen Intiaa että Kiinan saama kutsu Venäjän suureen Vostok 2018 -sotaharjoitukseen. Venäjä tuskin tukee Intiaa maan jännitteisissä Kiinan-suhteissa. Venäjä onnistui suostuttelemaan Kiinan kutsumaan Intian ja Pakistanin Shanghain yhteistyöjärjestön (SCO) jäseniksi. Tämä ei kuitenkaan ole estänyt Intian ja Kiinan keskinäistä

kilpailua. Maat mittelevät vaikutusvallasta Etelä-Aasiassa ja Intian valtamerellä ja kiistelevät rajoistaan. Lisäksi jotkut ovat sitä mieltä, että Kiina ajaa Venäjää lähentämään yhteistyötään Pakistanin kanssa, mitä Intia ei katso hyvällä.

Myös Intian ja Yhdysvaltain strategisten yhteyksien lisääntyminen on haaste Venäjän ja Intian yhteistyölle. Yhteyksiä on lisätty etenkin siksi, että Intia pelkää Kiinan nousua. Samasta syystä Intia tukee Yhdysvaltain ajamaa nelinkestistä turvallisuusdialogia Japanin, Australian, Yhdysvaltain ja Intian kesken (Quad). Pitkällä aikavälillä Venäjän ja Intian on yhä vaikeampaa vahvistaa yhteistyötään, koska Venäjä on aiempaa riippuvaisempi Kiinasta ja Intia puolestaan Yhdysvalloista.